
Se strinjate

GERMAINE GREER

Lepota

Vsaka ženska ve, da če ni lepa, kljub vsem drugim svojim dosežkom ni vredna nič. Ve tudi, da njena lepota, kakršna koli je, kradoma, od dne do dne, zgineva. Tudi če je noro lepa kakor najslavnejše manekenke, katerih slike kar naprej videva povsod okrog sebe, tako da so ji nazadnje že bolj domače kot poteze lastne matere, ne more biti dovolj lepa. Je že zmeraj kak del, ki ji ni všeč – kolena, stopala, zadnjica, prsi. In če je vse to lepo in brezhibno, se zaveda, da ima v sebi drobovje, polno razkrajajoče se hrane; in vagino, ki ima zoprni vonj in krvavi. Človek je, ne boginja ali angel. Kolikor dlačic ima na telesu, je preveč. Če se še tako malo in blago znoji, se znoji preveč. Če je prepuščena sama sebi, je prepričana, da je njen vonj neprijeten. Če je dovolj vitka, so njene prsi mršave. Če ima polne prsi, ima zagotovo preveliko rit.

Nenormalno ukvarjanje z zapaženo napako v lastnem videzu angleški znanstveniki imenujejo Body Dysmorphic Disorder (motnja telesne sheme) ali kratko BDD. David Veale iz bolnišnice Royal Free Hospital je julija 1996 na letnem srečanju na Royal College of Psychiatrists povedal:

Ti ljudje (z BDD) so družbeno močno prikrajšani. Med njimi je veliko depresivnih in 25 odstotkov jih je že poskušalo narediti samomor ... Nesporen primer osebnosti s tako motnjo je Michael Jackson. Imel je več kot 30 lepotnih operacij in njegova nekdanja žena Lisa Presley pravi, da ni prav nikoli nenaličen, niti v postelji ne.

Kar je pri moškem patološko vedenje, se od ženske pričakuje. Plešast moški z lasuljo je videti smešen; plešasta ženska, ki noče nositi lasulje, pa je zadržta in neprilagodljiva. Od žensk s »preveč« (to se pravi nekaj) dlakami na telesu se pričakuje, da se bodo dan na dan ubadale z depilatorji vseh vrst, da bi bile videti popolnoma neporaščene. Za beljenje brčic, voskanje nog in puljenje obrvi gre na stotine ur ženskega časa. Ženska, ki bi se rekreirala v bikiniju, izpod katerega bi pokukal šop sramnih dlak, bi veljala za poosebljeno opolzko. Nihče ne bi rekel, da ima ženska, ki se trpinči z neznošnim vročim voskanjem ob robu bikinija, gotovo BDD. Neka moja prijateljica se kar naprej gladi s hrbtno stranjo prstov pod brado in nezavedno tipa, ali ne poganja kje kakšna

kocina; celo na video posnetku s poroke njene hčerke je videti ta gib. Tako negotovost so ženskam vcepljali skozi mnogo rodov; in pri poskusih, da bi jo pregnali, še nismo prišli niti za korak naprej. V vsaki številki vsake ženske revije najdemo kaj o zaskrbljenosti žensk zaradi »nezaželene poraščenosti«. Bralkam ne svetujejo, naj vzljubijo svoje dlačice, ampak naj se zatečejo k depilatorjem ali elektrolizi, in celo to, naj se prepričajo, ali nimajo morda zelo redke boleznj ščitnice, ki povzroča hirsutizem.

Če vam je prizaneseno z dlakavostjo, pa vam ne uide celulit. Ko sem napisala knjigo *Ženski evnuh* (The Female Eunuch), je bila to francoska bolezen. V angleščini bi se morala po pravilih imenovati »cellulitis«, vendar se je britanska farmacevtska industrija priključila prodajni kampanji za francoske izdelke in prevzela tudi francosko obliko »cellulite«. Celulit je – jasno in preprosto – podkožna maščoba. Ženske greje in mehča njihove telesne oblike, in če se je nabere malo več, nastanejo grudice. Ali se vam maščoba nabira v grudice ali ne, je zapisano v genih; nekatere ženske imajo čvrsto, gladko maščobo, druge pa mehkejšo, ki se poveša in nabira v grudice – celo na kolenih, zagotovo pa na zadnjici. Značilno pomarančasto kožo lahko vidimo celo na ritkah dojenčkov, ki še niso jedli čokolade, pili kave ali alkohola, kadili in sploh zagrešili katerega koli od prekrškov, ki se kaznujejo s celulitom. Nekoč so tako moški kot ženske občudovali grudičasto zamaščenost; nagnusno jo je napravil šele marketing dvajsetega stoletja. Večina tistega, kar se piše o »kroglastih maščobnih celicah«, »slabi limfni drenaži« in »zgoščenih toksinih«, je cinična navlaka. Grudičasta maščoba bo izginila samo, če jo izstradate; še toliko tapljanja ali vibracij ali masaže ne bo imelo nikakršnega vpliva nanjo. Celulita ne bo odpravila nobena krema, pa naj bo izdelana iz placent ali možganov splavljenih zarodkov ali pa iz zdrobljenega stekla. Vaš celulit ste vi in bo ostal z vami do smrti ali pa do liposukcije, ki je draga in zelo boleča in včasih huje razobliči telo kot sama grudičasta maščoba. Ker razporeditev maščevja urejajo hormoni, se bo maščoba po liposukciji verjetno znova nabrala. Ker vas celulit niti ne bo umoril niti ne bo izginil, je to zlata jama za zdravnike, strokovnjake za prehrano, obsedence z naravo, aromaterapevte ter strokovnjake za fitnes in zdravo življenje. Proizvajalci krem, telovadne opreme, ščetk za telo in dietnih prehranskih nadomestkov delajo dobiček iz skrbno gojenega gnusa žensk, obsedenih od »grdih maščobnih celic«, do lastnih teles. Obsojanje celulita je samo še en način demoniziranja maščobe, kakršne koli maščobe kjer koli.

Da bi pripravili ženske do kupovanja nekoristnih in ničvrednih izdelkov, so jih namerno okužili z motnjami telesne dismorfčnosti. Stanja, zaradi katerih »trpijo« tako rekoč vse ženske, opisujejo kot neestetska in nenormalna in jim tako zbujejo občutek, da so določeni deli njihovih teles ali morda kar cela telesa napačno oblikovana in bi jih bilo treba spremeniti, nemara celo operativno. Večini žensk se zdi, da njihovi lasje niso dovolj lepi, in jih barvajo ali belijo ali kodrajo. Večina žensk ima občutek, da njihove noge niso dovolj dolge

in da so njihova stegna premočna ali premalo čvrsta. Večina žensk je nesrečna zaradi zadnjice, ki je bodisi preploska, premlahava, predebela ali preširoka. Pretirano ukvarjanje z lastnim videzom vsaki ženski zelo pogosto pokvari dan. Podjetja z multimilijonskim prometom izkoriščajo tako njihovo potrebo po samopotrjevanju kot potrebo po tem, da bi storile nekaj zase.

Pred tridesetimi leti je bilo dovolj, da je bila ženska lepa na pogled; danes mora imeti čvrsto in gladko telo, vključno z zadnjico in stegni, tako da se je je prijetno dotakniti – kjer koli. »Ne pozabite,« ji dopovedujejo, »lepota izhaja iz notranjosti,« in v njenem črevesju je ves čas polno vlaknin in ledvici zaliva z litri čiste vode. Mogoče celo jemlje Perfectil – »samo ... eno kapsulo na dan, vsak dan, za nego, ki seže malo pod kožo,« kar jo stane okrog 7,95 funta na mesec, čeprav kapsule ne naredijo dosti več, kot da ji »zagotovijo ... potrebno količino bistvenih snovi – magnezija, cinka in kompleksa B«, vredno kvečjemu nekaj penijev. Če si lahko privoščijo še izdatek 24 funtov, bo mogoče poskusila preparat za »lepo in čvrsto telo«, ki ga izdeluje Clinique in naj bi odpravljal celulit s »tvorbo kolagena in elastina in preprečevanjem maščobi, da bi prenikala v kožo« ter tako spreminjal pomarančasto kožo v žametno breskovo polt. Za notranjo lepoto je potrebnega celo več časa kot za zunanjo poslikavo. Za Demi Moore pravijo, da telovadi štiri ure dnevno; začne s kardiovaskularnimi aerobnimi vajami, potem s počepi, zamahi v stoječem položaju in dvigovanjem nog poskrbi za stegna in zadnjico, z razgibavanjem ramen in boksarskimi gibi za zgornji del telesa ter s trebušnjaki za mišice spodnjega dela. Tudi je samo naravno pridelano, popolnoma vegetarijansko hrano brez pesticidov. Rezultat – napete trebušne mišice, kot kamen trda zadnjica in miškulatura kakor strune – pa ji vendarle ni mogel rešiti zakona.

Naj ženska počne kar koli, ne sme kazati svojih let. Fitnes je režim za vse življenje, enako kot spolna dejavnost, ki je dandanes obvezna. »Današnja babica ni belolasa stara gospa z ruto, ampak verjetneje nosi superge in trenirko in prihaja čuvat otroke naravnost iz telovadnice ali pa iz službe, v elegantni poslovni obleki.«

Britanska lepotilna industrija izvabi ženskam iz žepov 8,9 milijarde funtov letno. Revije, ki jih financira lepotilna industrija, učijo deklice, da potrebujejo ličila, in jih navajajo na njihovo uporabo, tako da postanejo za vse življenje odvisne od kozmetičnih izdelkov. Ni jim dovolj, da kažejo deklicam pred najstniško dobo, kako se uporabljajo podlage, pudri, tekoči pudri, rdečila za lica, sence za oči, črtala za veke, svinčniki in rdečila za ustnice, ampak jim tudi opisujejo težave s suho ali luskasto kožo, ogrci, svetlečo ali pusto, lisasto, mlahavo ali mastno kožo, pegami, z maščobo, ki naj bi jo deklice krotile z vlažilnimi in osvežilnimi preparati, maskami, oblogami, vodicami, takimi in drugačnimi losjoni, peelingi, astringenti, od katerih nobeden ne zaleže popolnoma nič, za vse pa je potreben denar, ki ga otroci nimajo. Kozmetika za tako mlade je razmeroma poceni, čez nekaj let pa bodo bolj prefinjene marketinške poteze že prepričale najrazumnejše mladenke, da bodo razmetavale denar za

alkimistične pripravke, v katerih bo vse mogoče, od svile do kašmirja, biserov, beljakovin, nektarja, izvlečkov placente, ceramidov, biotina, kolagena, rastlinskih tonikov, bisabolola, jojobe, »zadrževalcev vlage«, serina, sadnih hidroksikislin, oleosfer, korneosfer, nanovektorjev, glicerola, česar koli resničnega ali namišljenega, kar bi lahko odvrnilo njen grozeči zdrš v gnusno zanemarjenost.

Ženskam nenehno dopovedujejo, da se morajo z vsemi sredstvi in vso močjo bojevati proti letom in jih zanikovati. Rezultati vseh potrošniških analiz kažejo, da nič, kar nanašamo na površino kože, ne more vplivati na njene spodnje strukture ali preprečiti staranja, vendar se izdelki proti staranju kljub temu prodajajo. V bolnišnicah vsak dan shranjujejo placente v posebne zamrzovalnike in enkrat tedensko jih neoznačeni kombiji odvažajo za prodajo proizvajalcem krem za obraz. Nekatere ženske si tako obupno želijo odgoditi proces staranja, da so pripravljene celo na injekcije toksina botulina, ki zamrzne obrazne mišice in tako prepreči nastajanje gubic. Žalosten mora biti svet, ko si za materinski dan vsaka mama želi »na pogled mlajšo kožo«: tega ne bo namreč nikoli imela, niti če prestane vse muke face-liftinga ne.

Zares deprimirajoče pri navideznem prebujanju feminizma je to, da so se, medtem ko si čestitamo za v veliki meri namišljene zmage, motnje telesne dismorfčnosti razširile prav vsepovsod. Ženske, ki so bile pred tridesetimi leti nenaličene in sproščene in so naravno hodile in delale ob strani moških na poljih in v tovarnah, so zdaj okužene. V kitajskih podeželskih mestih vidiš nād vhodi v trgovine obešene deske, na katere je pripeto vse polno podloženih nedrčkov, pod steklom, zapackanim od muh, pa pladnje s cenenimi laki in šminkami, tako da si ženske, ki imajo po naravi majhne prsi, lahko privoščijo »novo obliko«. V lepotilnih salonih kodrajo in svedrajo sijoče, svilnato padajoče lase v brezoblični krep. Dve milijardi ljudi po vsem svetu, ki redno gledajo *Obalno stražo*, v en glas priznava eno samo bleščavo, sintetično vrsto shujšane, napihnjene, pobeljene in depilirane ženske lepote. Resnična dekleta mi pripovedujejo, da se, kadar tekajo po plaži, moški spremljevalci norčujejo iz njihovih naravnih prsi, ki poskakujejo gor in dol – za razliko od trdih, polovicam teniških žogic podobnih joškov lutk iz *Obalne straže*. Komu mar, kako grdo je delal mož s Pamela Lee Anderson, ki so jo naredili iz vseh možnih sestavin moškega in ženskega fetišizma? Tu se prodaja fantazija. Ko je nemška manekenka Claudia Schiffer obiskala Argentino, ji je predsednik posvetil celo uro nedeljene pozornosti. Dve tretjini argentinskih deklet bi hotelo biti tevtonske blondinke kakor Claudia. Barbika je arijka.

Pred četrto stoletja se je zdelo, da so Barbiki dnevi šteti. Lutka se je razvila iz nemške porno igrache v kopalkah z imenom Lilli, 30-centimetrške nimfe s pobeljenimi lasmi in skrivnostnim pogledom, ki naj bi jo moški kupovali v trafikah. Ob svojem ameriškem začetku leta 1959 je bila Barbika prva igracha, ki so jo ponujali tri- do enajstletnim deklicam ob sobotah prek jutranjega televizijskega programa. Ameriška dekletca imajo danes po osem Barbik, angleška pa po šest. S svojim nefunkcionalnim telesom, ki se ponaša z oprsem

brez bradavic in z obsegom, ki je več kot dvakrat večji od prešcipnjenega pasu, nogami, dvakrat daljšimi od trupa, in tako majcenimi stopali, da na njih ne more stati, Barbika gotovo ni mogla biti posebno učinkovita v vlogah astronautke, veterinarke ali stevardese. Realistično mislečim deklicam bi morala biti dana možnost, da jo spoznajo kot pohabljenko in ji priskrbijo invalidski voziček, vendar jo občudovalci raje predstavljajo kot neodvisno zaposleno dekle, simbol ženske svobode. Ob koncu leta 1996 so iz Barbikinega oddelka v britanskem podjetju Mattel sporočili, da vsaki dve minuti nekje v svetu prodajo eno Barbiko. Čeprav imajo lutke podobe črnk, Južnoameričank in vzhodnjakinj, so njihove telesne mere bolj ali manj enake. Vsako leto dobi Barbika 120 novih oprav, med drugim komplet seksi spodnjega perila in nov poklic. Ima petintrideset domačih živali pa kuhinjo, kopalnico in notranje dvorišče. Trenutno lutke sestavlja 11 000 kitajskih kmečkih žensk v dveh tovarnah v provinci Guangdong, 23 penijev od celotne cene vsake Barbike gre za plačilo za njihovo delo. Lansko leto je prodaja preseгла vrednost 1,2 milijarde funtov. Od leta 1959 je bilo prodanih več kot 1,2 milijarde Barbik; v vsaki izmed 140 držav, kjer jo prodajajo, je vodilna blagovna znamka. »Njeni lasje so iz Japonske, barve iz Amerike, nafto, iz katere izdelujejo plastiko, uvažajo iz Tajvana, izhaja pa večinoma iz Saudove Arabije.«

Leta 1998 so napovedali prenovo: Barbika za novo tisočetje naj bi stala na ravnih podplatih in imela malo ožje boke in prsi pa malo širši pas, še vedno pa bi bila daleč od podobe kake ostre možače. Pa vendar je neki ameriški kolumnist ugovarjal: »Zakaj ji ne bi dali še brčic, celulita in krčnih žil?« Čim dlje od naravnega ženskega videza je, tem privlačnejša je. Čim dlje od naravnega je podoba ženske, tem bolj ženstvena je.

Pred tridesetimi leti je kazalo, da bodo lepotna tekmovanja kmalu stvar preteklosti, vendar bo letos v ZDA več kot 2000 tovrstnih prireditev. Spektakel nad spektakli, tekmovanje za miss sveta, je BBC prvič prenašal leta 1951; takrat je bila prireditev v dvorani Lyceum Ballroom ob zvokih orkestra Joeja Lossa, pozneje pa v Royal Albert Hallu, kjer so bili tudi feministični protesti leta 1969. V letih 1977 in 1984 je televizijski prenos pritegnil 18 milijonov gledalcev, a kljub temu ga je ITV leta 1988 opustil. Toda čeprav so hladni Britanci sklenili, da je tekmovanje za miss sveta preživeto, svet ni mislil tako. V devetdesetih letih, ko so ga prirejali v Sun Cityju v Južni Afriki, je televizijske prenose gledalo kaki dve milijarde ljudi po vsem svetu. Leta 1996 se je njegov podpornik Amitabh Bachchan odločil, naj bo tekmovanje v južnoindijskem mestu Bangaloru na odru, ki bo nekakšna hollywoodska različica hindujskega svetišča, s stotinami plesalcev, dvema slonoma in osemindesetimi tekmovalkami. Najcenejši sedeži so stali 2000 rupij, najdražji več kot desetkrat toliko. Zunaj je stalo kdo ve koliko tisoč protestnikov in 10 000 vojakov, da bi jih krotili. Na alternativni prireditvi so okronali miss revščine in miss nepismenosti. Bachchana so simbolično sežgali. V bližnjem mestu Madurai se je neki protestnik zares zažgal in umrl. Desničarska hindujska stranka Bharata

Džanata je organizirala štiriindvajseturno stavko in blokirala stadion. Zaprli so šole in kolidže. Oblikovala se je samomorilska skupina žensk, ki so se bile pripravljene žrtvovati, če bi tekmovanje izpeljali. Indijski tigri so imeli v pripravljenosti 400 komandosov, ki naj bi onemogočili prirediteljem, vendar je bila ta kljub vsemu izvedena.

Kaj storiti? Organizacija tekmovanja za miss sveta stane 6 milijonov funtov; prinese ogromne množine denarja za dobrodelne namene (kot pravijo) za otroke; in veliko ljubkih deklet se osmeši, ko skuša odgovarjati na vprašanja moških, govorečih v idiomatični angleščini, ki je one ne razumejo. Ker telesa niso niti na prodaj niti primerna hrana za ljudi, tekmovanje za miss sveta ni ne živinski sejem ne trgovina z mesom, ampak še nekaj hujšega. Tekmovanje za miss sveta s tem, da pripisuje kakršno koli možnost za dosego priznanja lepote enemu samemu fizičnemu tipu, krepi anglokapitalistične vrednote in uveljavlja anglokapitalistična merila. Mattel ima zdaj tolikšen nadzor nad tržiščem, da lahko s svojo uničevalno silo povozí vsako igračo, ki bi poskušala konkurirati Barbiki. Barbika je bila izvrsten pripomoček za privzganje plečatim, kratkonogim in trštatim ženskam, resničnim ženskam po vsem širnem svetu, sovraštva do lastnih teles, kakršno občutimo me, tako da zdaj trošijo denar, za katerega bi lahko kupovale knjige ali računalnike ali kolesa, za cenene »lepotilne« izdelke v razkošni embalaži. Prve zahodne trgovine, ki so se po sesutju Sovjetske zveze pojavile v sovjetskih mestih, so bile kozmetične franšize; ruska ženska si je prej kot pomarančo ali banano lahko kupila Diorjevo ali Revlonovo rdečilo.

Prevedla Maja Kraigher

